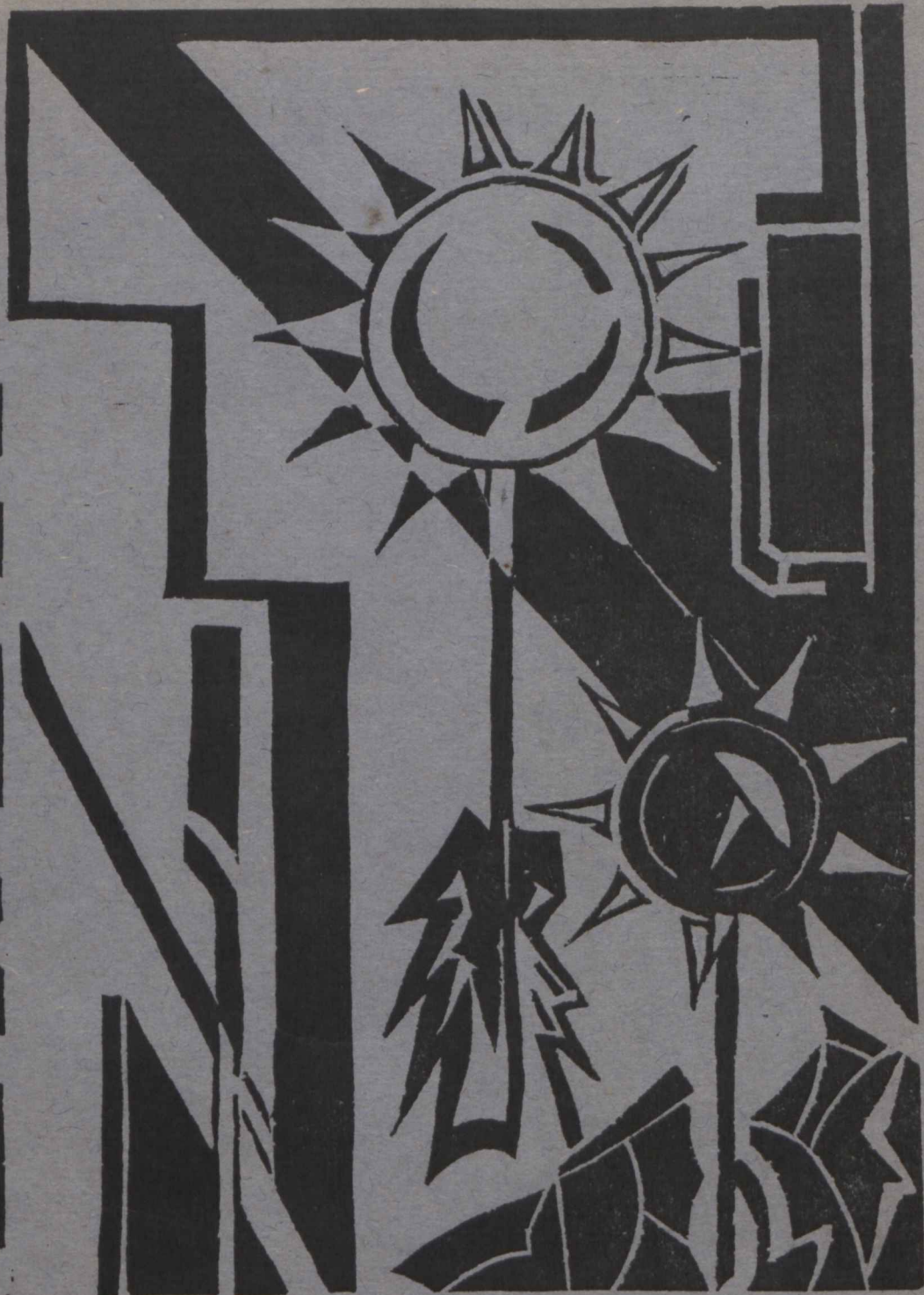

K
A
R
U

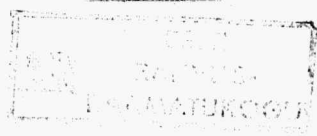
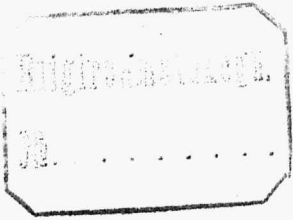
O-HAKAS

904

1929.

Karuohakas

Nõ 3

Väljaandja : E. T. G. Õp.-Ü. Kirjandusring.

Bermann trükk, trükk. Tartus, 1929

Lõkketuli. . .

Vari.

Kevadöö täis salapäraseid tantslevaid varje — täis meelitavat sositust. . .

Ümbrus pime — tuhmilt paistab kaugusest punakas lõkketuli. Kustumas on juba leek, mis kord ometi nii heledalt, täis elu ja lootusi põles — nüüd saadab ta yaid tuhmi, punast valgust ümberringi, Üksikud tumedad varjud kui kujud kaugeist mälestusist tantslevad arglikult ringi, nagu kartes lähemale tulla. . . Tasane, unistav laul libiseb värisedes läbi õise vaikuse. Nii tasane, unistav on viis, nagu püüdes nõiduda esile kadunud mälestusi, kadunud õnne silmapilke. . .

„Oo mälestus, oo mälestus. . . “

Ümber tule lamavad punakast valgusest ülevalatult, liikumatult tumedad kogud. Siin lamab vana hallpea skoudi ülirkonnas — sääl pisut noorem mees — —

Kõikide näod on tõsised, kurvad. On näha, et nad ei viibi praegu siin maailmas, vaid punased lõkketule leegid on kandnud neid kaugele — kaugele minevikku tagasi. . . tagasi ilusate mälestuste valda. . .

Üks on surunud näo käte vahele ja lamades nii, valatud üle punase valgusega, milles tantslevad salapärased

õised varjud, paistab ta isegi olevat nagu mingi kaugel
lestuste kuju —

Ikka tuhmimaks muutuvad leegid — ikka tasasemaks
muutub unistav viis ja vaikselt, nagu õised liblikad lend-
levad üksikud toonid ringi, hõljudes kaugemale ja kadudes
õisesse pimedusse. . .

Ja millest mõtlejad need tumedad kujud seal punase
tule ümber? —

Kes nad on? — —

Need on kõik olnud kord skoutide päälikud — mas-
terid — . . .

Kord — jah kord — kaua aastaid tagasi olid ne-
madki noored-algajad ja kargasid ühes teiste põlvkõrguste
kaaslastega, kandes suuri kübaraid, millede raskuse kand-
miseks paistsid nad olevat liiga väikesed. —

Aeg möödus ja neist said päälikud — vanemad. Tu-
levad meelde need tunnid, mil lamasisid suviöödel oma selt-
silistega ümber punase lõkketule, pea täis unistusi, paleusi
ja lootusi. . .

Ja siis tuli lahkumine Igaüks astus ise ellu ja iga-
ühele oli elu isesugune — kuid mäng polnud ta kellelegi,
sest elu on võitlus, kus võitlema peab, kus tagasi ei tohi
kohkuda ka siis, kui ta sind kõige valusamini on haava-
nud — vaid edasi peab sammuma pea püsti, kuigi rind
vahel ähvardab lõhkeda . .

Möödusid aastad täis võitlusi — ja seal oli palju võite,
kuid — ka nii mõnigi valus kaotus. . .

Nüüd mitme aasta järele leegitseb jälle punane lõkke-
tuli ja selle ümber istuvad samad kujud, kes kord kauges

minevikus. . . Kuid mitte enam noored unistajad, vaid mehed, kellel nii mõnelgi hallid juuksed. Jälle on nende ümber vaikne kevadöö ja lõkketuli saadab punaseid ohvri-leeke ülespoole. Kuid nüüd on need leegid tumedad ja salapärased — peites enestes palju — nii palju mälestusi. . .

Tasane, värisev — viimne heli kõlab: „ . . . õige õnn ei asu all, vaid on kõrgel üleval. . . “

Pikkamisi, nagu uttu kaob viimne toon. . . vaibub. . . sulab ühte pehme kevadööga — ja ka leek hakkab kustuma. . . kustub . . . ainult punane, hõõguv tulease saadab ringidena kadunud mälestusi ja unistusi kevadösse . . .

Jääb järele vaid tuhk — nagu jäävad elus järele vaid mälestused. . .

Armastan sind.

I.

Mind võeti kaasa naabri perre võõrsile. Öeldi, et seal omasugusega mängida saan. Ma oleksin küll ka siis heal meelel kaasa läinud, kui seda poleks saanud, aga siis ei oleks mind kaasa võetud.

Juhtus, et minule määratud mängukaaslast kusagilt ei leitud. Vanemad jutlesid ja mul oli keeld kuulamiseks. Läksin siis toast ära, sest hakkas igav. Õu oli suur ja rohtunud. Nägin aia ääres hanepoegi lehti nokitsemas. Liginesin neile Tahtsin silitada mõnda hanepoega, nad olid nii kenad. Seal tuli suur hani kaagutades mulle vastu. Sistas ja väänas kaela nagu madu. Teiselt poolt tuli veel hanesid juurde ja kuhu ma ka põgenesin, igalt poolt sirgusid

hane kaelad ähvardavate nokkadega mulle vastu. Hakkasin nutma. Mul oli nii hirm! Olin kindel, et haned mind ära söövad. Mõtlesin pisarsilmil: „Peaks nüüd mõni kuningapoeg muinasjutust mind päästma surmast!“ Sääl jooksis väravast õue suur emis, põrsakari järel. Neid kihutas tagant haoraagu vibutades paljasjalgne mustade juustega poiss. Kujutasin teda kohe nõiutud kuningapojana, sest ta tuli mulle appi ja ajas kurjad linnud minema. Vaatas muiates mulle järele, kui läksin tuppa. Mu nõiutud kuningapojast jäi järele peale esitlemise ainult lihtne poiss, perepoeg Ants. Meid lubati kohe paari panna. Mul oli hirmus häbi ja ma pöörasin näo kõrvale. Ka Ants punastas ja piilus altkulmu minu poole.

II.

Järgmine kord naabriperet külastades sain Antsuga sõbraks. Ta seisis nurgas ja mängis püssiga. Ise piilus minu poole. Ma oleksin meeleldi püssi oma kätte võtta tahtnud. Nihkusin ligemale ja ütlesin kurvalt: „Mul ei ole püssi!“ „Oo, mul on revolver ka, vaata!“ oli vastus. Vaatasime koos ta teisi varandusi. Olin kõigest vaimustatud, mida mul enesel polnud. Antski rõõmustas minu heast meeleolust. Kui minekul Ants mulle palitut selga aitas, pani ta mulle ühe sedeli pihku, ise jooksis minema.

Kogu tee koju piinas mind uudishimu, mis ta võis mulle selles kirjakeses kirjutada. Murdsin pead selle üle, kas näidata kellelegi seda või mitte. Lõpuks otsustasin siiski mitte näidata.

Olin lugenud salaja ema romaane ja mäletasin, et ühes neist keegi krabvinna saadud kirja lugemata paberikorvi

viskas Mõtlesin omaga samuti teha. Aga olin liig uudishimuline. Ma otsisin äsjavisatud kirjakese paberikorvist ja jooksin oma tuppa. Ronisin aknale kardina taha ja lugesin ta seal läbi. Olin pettunud, sest kirjas oli ainult kolm sõna: ma armastan teid. Olin lootnud pikka kirja täis palavat igatsust, sest nii oli öeldud ühes teises jutus. Ise ma ei teadnud, milline see palav igatsus pidi olema. Arvasin, et kui kiri on pikk, siis on ta palav ja igatsev. Aga uhke olin siiski saadud kirja üle. Mul oli ainult hirm, et keegi selle kätte leiab ja minu üle naerab. Mõtlesin, kuhu võiksin selle panna. Viimati tulin otsusele: sõin ta ära.

III.

Olime Antsuga sõbrad. Jooksime majas ja metsas ringi. Ta tegi kõik, mis ma soovisin, et mulle head meelt valmistada. Kirja unustasin ma hoopis. Antski ei kõnelelenud sellest.

Kord läksin Antsuga jõe äärde suplema. Enne pidin talle ütlema, et ta sellest vaikiks. Kartsin, et mulle suplemine keelatakse. Kui jõudsime õuest välja, soovitas Ants jalgu lahti võtta. Olin kohe nõus ja jätsin kingad lauda taha. Oli küll valus käia aga ei julgenud seda tunnistada, sest kartsin Antsu naeru. Supeldes unustasin kibeduse. Et mu juuksed märjaks olid saanud, pidin neid enne kojuminekut kuivatama. Istusin jõe kaldale maha ja lasksin Antsul lilli korjata. Päike põletas kuumalt, kui koju poole liikusime. Maa oli tuline ja mu tallad valutasi. Mu suu venis nutule. Ants püüdis trööstida, kuid ma nutsin jonniks veel enam. Viimati võttis ta mu kukile ja kandis

koju. Olime mõlemad väsinud ning higised: mina nutust, tema kandmisest. Aga hea oli istuda vilus toas, juua piima ja süüa meeleiba.

IV.

Äikese ajal oli tore. Enne vihma jooksi me õues ja vaatasime, kuidas välguvad taeval liikusid. Ronisime põõningule, istusime luugi äärel jalgu vabalt kõlgutades. Siin jutustasime hirmu- ja õudsusjutte.

Meie armsam ajaviide oli õunapuu vilus pikutada ja lugeda raamatuid, milliseid olime võtnud vanemate selja tagant. Küll need jutud olid huvitavad! Iseäranis selle pärast, et nad keelatud olid. Hirm, et meid lugemas tabatakse, oli mõnus. Mõnikord korjas Ants pujengi punaseid seemneid ja mina ajasin nad niidile. Riputasin nad enesele ja oma nukule kaela. Kujutlesin, et olin printsess „1001 ööst“ ning kandsin koralle kaelas. Korra mängisime Antsuga röövleid. Mina olin rüütel, mu nukk oli minu proua, keda Ants röövlina pidi varastama. Pidin Antsu eest oma lossi õunapuu otsa ronima. Ei osanud aga. Ants aitas mu üles, seadis nuku kolme oksa vahele raamatu peale istuma ja siis uuendas oma kallaletungi. Mina pildusin talle õunu ja lehti pähe. Puu hakkas „võitluse“ tagajärjel kõikumä. Raamat kukkus peal istuva nukuga Antsule pähe. Ta kukkus maha. Arvasin teda surnuks ja tahtsin puu otsast maha tulla. Haarasin ühest kuivanud oksast kinni, see murdus ja ma kukkusin Antsule peale. Ta tõusis üles ja nähes mind nutuse ning ehmunud näoga, hakkas naerma. Lõpuks naersime mõlemad.

Ilarilikult sain Antsuga hästi läbi, aga halvas tujus olles tihti jonnisin. Mulle tegi head meelt teda kiusata. Olin uhke, et võisin temaga seda teha. Teised poisid narrisid teda, et kuulas plika kärke, kuid Ants ei kinkinud neile tähelepanu ja mul oli selle üle lõpmata hea meel. Kord olin jälle niisuguses jonni tujus. Poiss ei osanud enam midagi teha. Pöörasin talle selja ja ütlesin: „Ma ei salli sind. Mine ära!“ Ise vaatasin, millise näo ta teeb. Vaatas mulle kurvalt otsa, tammudes ühelt jalalt teisele ütles: „Hea küll, ronin puu otsa ja hüppan sealt alla, kui sa mind ei salli, aga —“ Ta ei lõpetanud, astus puu juurde ja hakkas üles ronima. Mul oli vähe hirm. Tahtsin teda tagasi hoida, aga uhkus ei lubanud. Tahtsin teada, kas ta tõesti hüppab. Ütlesin: „Sa juba ei hüppa!“ Ta oli juba ladvas ja seadis end hüppama. Mul hakkas kahju ja ma karjusin: „Oota!“ Ruttu ronisin minagi puu otsa, istusin tema kõrvale oksale ning võtsin ta kuuest kõvasti kinni. Istusime tükk aega vait. Ma ei tahtnud teda alla kutsuda ja tema arvas, et hüppamata ta ikka mulle tõendada ei saa, et ta tõesti hüppaks. Meeleldi olekski ta alla roninud, kui oleksin kutsunud. Seal tuli suur koer puu alla midagi suus kandes. Ütlesin: „Vaata, Ants, mis Tuksil suus on! Võtame ära!“ Asusime alla ronima. Ants vaatas mulle otsa ja ütles: „Kuule . . .“ Siis lõpetas selle lause, mille oli alanud enne ülesronimist: „Aga ma armastan sind ometi!“

Põlat pajats.

. . . võtan kandle helistan ta keeli,
õhku tõusvad viite vood.
Värvilised paelad punut kandle külge,
pehmen tuulen kirju silledus.
Sammun õhtun, süda hell ja helge,
keelin viis ja õrnad laulud suun.
Ma pajats, kes valuks ilma loodud
Kolombiina minu unistus
Kolombiina! Sinu ette laskun põrmun
lase osaks saada armastus!
Aga oo, mis märkan! Ölseil huulil
muige põletav ja shestin pilge julm
Hea, Pierrette, ma nean sind kuninganna!
Kestku pidu, sinu lõbus pulm!
Alabasterhaprana ja jumalik näis mul su piha,
olid igatsuste villak mulle kuld,
kuid näen — trotslik sinu profil, nina,
sinu pale, sinu hõng on lihtne muld.
Ma pajats, kes valuks ilma loodud,
pettumus mu osa, kannatus mu õnn!
Vaarun välja, kuum mul põu ja pale,
tervityb mind tuulehingus soe.
Kõikjal balli õhkkond võlts ja vale,
mandoliini, laulu katkeid tõus ja loe.
Õhk on tiine ennustusist raskeist
rõhuv kurbus südamest ei poe.
Nagu enne ümber elu naerab

raske painaja mu rinda väevab.
 Sammun jälle öön ma nukker peni
 kitsas tõmmatud mu ümber ring,
 jälle katkend hingen hõbe heli,
 elu mulle pohmelus, mürk, ving.
 Kuulen tütarlaste naeru purseid,
 sosistusi pimedast, ööst, kuust,
 paberlaternaid näen vilgub kurdseid —
 minul nüüd on mõelda asjust muust.
 Sammun Pimedusse peidetud kõik rajad.
 Olgu. Asjata on otsimise vaev.
 Mina lähen. Ees mul väli lai
 ja taevarannal metsa mustad kroonid.
 Aegajalt ümbrust raputavad tuulevoorid
 ja pälgud sähvivad. Good bye!

Abiellun ainult vaesega!

Grazielle.

Lex Aimer oli otsustanud abielluda ainult vaese tütar-
 lapsega. Ta ise oli lõpmata rikas, sellepärast võis ta endale
 sellist löbu lubada. Ta isal olid majad, vabrikud, talud,
 metsad — ühe sõnaga — oli miljonär.

Ta kujut'es, kuidas ta tutvub kuskil vaese, aga tin-
 gimata ilusa ja viisaka tütarlapsega. Ta on halvasti riie-
 tatud, ja see ütleb isegi, et Lex on vaene poiss. Ta teeb
 tütarlapsele ettepaneku, ning kui see on avaldanud nõus-
 oleku, üllatab ta teda. See oleks isegi juba õnn, näha teda
 kohkumas ja siis pööraselt rõõmustamas.

Need olid Lexi vaated, aga mitte tema isa vaated. Kuid rikkale pojale ei lähe isa üldse korda.

Umbes samasugune kummaline tütarlaps oli Silvia Univer. Ta otsustas igal tingimusel abielluda ainult vaese poisiga.

See poleks küll väga targasti toimitud, sest naised on ikka praktilisemad, kui mehed ja teavad, et ei saa elada ainult õhust ja armastusest.

Kuid Silvia võis toimida nagu soovis, sest ka tema vanemad olid lõpmata rikkad.

Agulis oli pidu. Sinna siirdusid mõlemad. Lex oli riietunud oma vanemasse ülikonda, ning Silvia kandis oma lihtsaimat suvikleiti peoriietusena.

Kuidagi sattus Lex oma uute sõpradega tülli. Järgnes kakelus. Lex tegi lühidalt: paar knock-outi ja enam polnudki tarvis.

„Tore poiss!“ arutas Silvia endamisi. Just minu tüüp! Nähtavasti sportlane ka.

Silvia kenadus võlus. Kõik soovisid ta'ga tantsida.

Tore tüdruk! otsustas Lex. Ta ülalpidamine ei jätnud tõesti midagi soovida. Samuti temagi oma Silvia silmis.

Ta palus tütarlapse tantsule. Nad sobisid pööraselt hästi, ja juba peo lõpul tegi Lex ettepaneku. Seda Silvia ootaski. Kõik läks ameerikalise kiirusega.

„Ja, mu armas, pean sulle midagi avaldama. Minu tõeline nimi on Lex Aimer, ja ma olen —“

„Te hirmus inimene! Teie koletis, petis niisugune. Olete purustanud —“

Ta keha vabises nuuksumisest

Lex seisis nõutuna kõrval. Kas niisugune oligi see üllatus?

Kui Silvia otsis käsikotist taskurätikut, nägi Lex selle siseküljel tema monogrammi. Seda nime ta oli kuulnud! Jumal, kui kole! Kaks petist!

Lõpuks lepidi siiski nii kokku, et Lex ja Silvia abielluvad, kuid kumbki annab ühele vaesele poisile hea summa abiellumisel, või mõnele armsale tütarlapsele kaasavara.

Ood kevadele.

Quis-quid.

Kevadpäike, naerata mulle!

Kakskümmend aastat olen oodanud, et säraks su pale vastu mulle, et heidaksid mulle oma tulised kiired kui rukkiühud, mida peab kokku kantama, et ehitada põrnikate templit, rukkihakki.

Olen asjata oodanud. Sa naeratad teistele, mind riivad vaid külma säraga.

Umbes selliselt mõelsin alata oma oodi kevadele, oodi, mille tahtsin kirjutada, et põrutada ta üllasusega kogu maailma vanale seisule tagasi (praegu polevat mõningate jutu järele maakera poolused õigel kohal, ilm on ju nüüd nii hukas!). . .

Nüüd imestan, kuidas jäi see ood siis kirjutamata, kuidas võisin pooleli jätta kiidulaulu kevadele, kuld-aasta-ajale? Kas ma seda ise tean?

Ei, ei, ei või ju teada, sest on kevad, on päikese-
paiste, on soojus, on valgus, on — kõik, kõik, mida hing
igatses aasta, rika aasta jooksul.

On kadunud rasked, rõhuvad müljed, mida kogusin talipäivil. On ununenud laused, sõnad, mis piinasid hinge oma melanhoolsusega. Kuu oma kurva igatsusega taeva-laotuses jääb tähelepanemata heledail suveõil, kuulen ja näen vaid kevadet.

Kimp kannikesi — kannikesi. Kas ei ole nad kevadlilled, väike osa suure kevade õnnestavatest andidest? Kas ei hakata varsti närbuma? Miks? Ei, ei, ma ei mõtle sellele, on ju kevad, ärkamine. Kas ei või siis põhjamaa laps minutitki anduda vaid oleviku õnnele? Miks peab ta alaliselt mõtlema kõige kurvale lõpule, kaduvusele? See on nende saatus.

Kuid saatus kevadel on helge. Mis tähendab see, et keegi murdis jalaluu, mis maksab see paar saapataldu, mis pean laskma alla lüüa? Mis on raha, paberilipakas, odav metall? Naeruväärt. Kas on võimalik seda kõike võrrelda kevade vägevusega, kevade mõjuga meisse? Ja kas võib keegi mulle öelda, mis liiki haigust pidi põdema see inimene, kes hädaldas talvel, et tal puudub kümme senti naela leiva ostmiseks.

Sel pole ju tähtsust. Kuidas võib maksta naela musta leiva eest nii palju, kui igasuguse sendita saab kevadel võrratult soojust, võrratult õnnestavat elevust.

Kas ei laulnud praegu lind? Või oli see inimene, kes vilistas, või haugatas koer, või oli see koguni aerulöök jõel? Kes teab, kevade hääled on ju kõik ilusad, kes teeb, kes tahab neis vahet teha?

„Noor olla on kevadet rinna sees kanda“ — kevadet rinna sees kanda on noor olla, on elada rõõmu, õnne tunda.

Kellele tunned sa rõõmu, kellele ehid end noor, süütu hing?

Naera, naera! Kes küsis seda? Kas ei ole sellest küllalt, et on kevad, kas ei avalda juba üksi see kogu elu mõtte?

Ah jaa, päike läheb juba looja, kuid ood kevadele jäi kirjutamata. Miks?

Ei tea, ei tea, sest on meeli segamas kevad.

Päikesele.

II.

Tume on taevas, vaid
üksikuid tähti on näha.
Mustavaid mägismaid.
soid nende vahel
katab hall ahel:
uduneid istunud maha
 Juuks läigib hõbekalt,
 kammima seda ta hakkab.
 Palmikuid siledalt
 langetab maha
 ette ja taha:
 mõttes siis liikumast lakkab
 Kummardes vaikides lilledele üle
 langetab pisara.
 Õilmete süle
 püüab ta
 Hommikul päikene
 leiab ta.
 Mõtleb ehk pärlikest võttes
 neiule, kes selle nuttis?! . . .

Vaim on küll valmis aga. . .

Nädala pärast teisipäeval on trigonomeetria klassitöö

Kolm õpilast otsustavad üheskoos õppida. Need on Iki, Siki ja Miki. Õppimise kava on järgmine: neljapäeval Siki pool vanade ülesannete kordamine, reedel Miki pool uute ülesannete lahendamine, laupäev on pubkepäev, pühapäeva hommiku poolikul Iki juures ainult ülesannete kava kokkuseadmine ja esmaspäeval Miki juures täielik kordamine. Kava on ilus ja nad ise on omast ettevõtlikkusest vaimustatud.

Neljapäev. Iki ja Miki tulevad Siki juurde. Üllatus! Siki on pidanud kodust ära minema. Iki ja Miki ootavad tund aega, aga Sikit ei tule ja nad lähevad koju sama targana kui tulid.

Reede. Iki ja Siki tulevad Miki juurde, kuid Miki on läinud välja. Ka see kord jääb õppimata

Pühapäeval. Miki ja Siki ei julge minna Iki poole, kardavad, et ta nimelt on kodust ära läinud.

Esmaspäev. Kõik tulevad Iki juurde, sest muidu võivad olla klassitöö tulemused väga traagilised. Hakkavad õppima. Nad ei tea kas nurgapoolitajate abil saab kolmnurgale ringi sisse või ümber joonistada. Nad hakkavad jooniseid tegema, et toda asja nurgapoolitajaist selgitada. Nii joonistavad nad kaks tundi, sest kerkib üles veel nii mõnigi küsimus, mis tahab lahendada. Kuid nüüd on aeg läbi ja igaüks peab koju minema.

Järgmisel päeval on klassitöö. Töö tagajärjed. Mikil ja Sikil rahuldav töö ja Iki nõrk +. Sikil oli ülesanne õieti lahendatud, ainult mõned teised astmed olid ära unustatud.

